

Gebiedsvisie Domplein

Basisinformatie

Datum	14 december 2023
Gespreksleider	Cees Bos
Tijd	20.00 – 21.00 uur
Zaal	Stadhuis, Trouwzaal
Soort bijeenkomst	Bespreken raadsbrief
Werkvorm	Gesprek tussen raadsleden en aanwezigen
Portefeuillehouder	Eva Oosters
Betrokken ambtenaren/presentatoren	3 ambtenaren/ GU
Vervolg	De gemeenteraad debatteert over dit onderwerp tijdens de vergadering van de commissie: Jeugd, Welzijn, Cultuur en Sport op 1 februari 2024. Wilt u nog informatie delen met raadsleden, stuur dit naar raadsinformatiebijeenkomst@utrecht.nl
Links naar Deelnemers	Website gemeente en facebook Deelnemer, Historische Vereniging Oud-Utrecht Deelnemer, Domkerk Deelnemer Hannah Ebbinge, Theaterschool Utrecht Paula van den Elsen, Theaterschool Utrecht Annelies Oudshoorn, DCU Marlijn Beukema, DUMS Jeroen van Spijk, Vereniging DOMUS Utrecht Tijn Pieren, Domunder Eugene Teunissen, Vereniging UJazz Karin van Slageren, Danscentrum Utrecht

Programma

Welkom & Opening
Cultuurhistorisch perspectief Domplein, GU
Stand van zaken Domplein 4-5 en gebiedsvisie
Visies betrokken partijen (Domkerk, UU, Horeca, Domunder)
Invulling Domplein 4-5 (DomUnder, UM, Domus, Cultuurorganisaties)
Reflectieronde & Afsluiting

Motivatie

Agendeerders: Bert van Steeg (CDA), Hester Assen (PvdA), Dirk-Jan van Vliet (D66), David Bosch (UtrechtNu!), Cees Bos (Stadsbelang Utrecht), Esma Kendir (Student & Starter) en Xenia Minnaert (PvdD)

De fracties van CDA, PvdA, D66, UtrechtNu!, Stadsbelang Utrecht, Student & Starter en Partij voor de Dieren willen met de verschillende betrokken partijen in gesprek over het toekomstperspectief van het beheer van het pand aan Domplein 4-5. Daarbij willen zij meer inzicht in de verschillende visies die er zijn op de toekomstige invulling, zowel op cultureel als op gebied van erfgoed. Genoemde fracties vragen zich daarbij af op welke manier Domplein 4-5 optimaal kan worden betrokken bij de nieuwe invulling van het Domplein als geheel en op welke manier het pand kan bijdragen aan het zichtbaar maken van de geschiedenis en het erfgoed van Utrecht, waarvan het Domplein het centrum is. Genoemde partijen willen met alle betrokken organisaties in gesprek hoe aan het in de brief genoemde uitgangspunt van een “haalbare businesscase” kan worden voldaan, waarbij kan worden gekeken naar een combinatie van verschillende functies.

Bijdrage

Alexander Beukema,

Ik vind het bijzonder dat vooruitstrevende initiatieven die momenteel op Domplein 4/5 druk bezig zijn om de culturele bijdrage aan Utrecht via muziek, kunst, en de daaraan verbonden educatie meer draagvlak te geven ter discussie worden gesteld, zonder noemenswaardige subsidies, terwijl er miljoenen in bodemloze instellingen worden gepompt vanwege juiste lobby's en er steeds minder naar de inhoud wordt gekeken door de Gemeente Utrecht en zijn vertegenwoordigers. Volgens mij past dat niet bij een florerende stad als Utrecht.

Stichting DOMunder

Stichting DOMunder is een particulier initiatief en opgericht om de 2000 jaar aan verhalen en erfgoed van het Domplein – in nauwe samenwerking met de Gemeente Utrecht, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en partners van het Domplein – toegankelijk, aantrekkelijk en beleefbaar te maken voor en met iedereen. Op dit moment doet dit stichting dit vooral door de inzet van 125 vrijwilligers die dagelijks zorgen voor de openstelling van de door de stichting ontwikkelde historische attracties DOMunder en Paleis Lofen, waarmee 50.000 bezoekers uit Utrecht en omgeving gastvrij ontvangen worden en op ontdekkingsstocht door 2000 jaar geschiedenis van het Domplein en Utrecht gaan. De startlocatie van beide attracties is Domplein 4-5.

De kerntaak van de stichting ontwikkelt zich op dit moment steeds verder in de samenwerking van de zogenaamde '3 D's': 3 organisaties die met 'Dom' beginnen op het Domplein en voor veel bewoners en bezoekers aan het Domplein één zijn. Historisch is dit ontstaan omdat er 350 jaar geleden een wind over het Domplein waaide, maar we kunnen hier in Utrecht historische fouten herstellen, kijk maar naar de singel.

Aangezien in het beeld van bewoners en bezoekers de 3 Dom's al in één zijn en we gezamenlijk ook het verhaal van 2000 jaar Utrecht vertellen, werken we steeds verder samen. Sinds vorig jaar door een gezamenlijke balie met één ticketsysteem op Domplein 9 waar je een ticket kunt kopen om het onder- of bovengrondse Domplein te bezoeken. Of een ticket voor de 'Domplein Highlights Tour' waar met 1 tour de 4 erfgoedlocaties – DOMunder, Domkerk, Paleis Lofen en Domtoren – in 1 keer kunt

bezoeken. De komende tijd wordt de samenwerking alleen maar meer geïntensiveerd met onder andere de aanstelling van een kwartiermaker en bijvoorbeeld de stap die we nu nemen om van 3 boekingskantoren voor groepen (back-office) naar 1 toe te werken.

Cruciaal in de ambities om gezamenlijk het verhaal van 2000 jaar Domplein nog beter te vertellen en voor iedereen toegankelijk te maken, is een goede, zichtbare en centrale locatie. Zo is dat ook verwoord in Pandverkenning. Domplein 4-5 heeft wat de 3 Dom's betreft een ongekennde potentie daarin.

Stichting DOMunder brengt bij de RIB over het toekomstperspectief dan ook graag 2 punten in. Het eerste is deze ongekennde potentie van het pand om het erfgoed van 2000 jaar Domplein en Utrecht verder toegankelijk en beleefbaar te maken voor en met iedereen. Sinds 2010 is de stichting daar mee bezig in het pand door de opening van het zogeheten 'Schatkamer Domplein' in de middeleeuwse kelders van het pand, met als fundering ook nog eens de Romeinse muur uit 200, inclusief de noordpoort van het fort Traiectum: een archeologische rijksmonument en sinds 2021 UNESCO Werelderfgoed.

Voordat de stichting de kelders toegankelijk maakte, was het een opslagkelder en het erfgoed niet beleefbaar. Sinds de opening van 2014 van DOMunder vormen die kelders het startpunt, de oriëntatieruimte van het product Ontdekkingstocht DOMunder voordat bezoekers de opgraving midden onder het Domplein bezoeken. Sinds 2022 is Domplein 4-5 ook de startlocatie voor de Tjidsreis naar Paleis Lofen, de plek waar Utrecht stad werd in 1122.

Er zit nog meer erfgoed verstopt zowel ondergronds (binnenplaats met Romeinse resten), als in de Marnixzaal, met de rijksmonumentale resten van het middeleeuwse claustrale 'Huis de Rode Poort'. Domplein 4-5 is dan ook eigenlijk een poort(gebouw) en daarmee verbonden aan het Domplein. De toegangspoort naar het hart van de stad en vanuit die visie mogelijk te verbinden aan de identiteit van het Domplein: de ontmoetingsplek van Utrecht.

Domplein 4-5 kan – zoals in de Pandverkenning aangegeven – ook de poort zijn voor een verdere ontmoeting met (het erfgoed van) het Domplein en Utrecht; een bezoek aan de Domkerk, Domtoren, DOMunder, Paleis Lofen én het Academieggebouw door een centrale en gastvrije ontvangst- en startlocatie te realiseren op Domplein 4-5 vanuit de 3 Dom-samenwerking. Gecombineerd met de Winkel van Utrecht (VVV) wordt het door de informatievoorziening-functie voor bewoners en bezoekers ook een poort en toegang tot de binnenstad en door (zicht)lijn met de Korte en Lange Nieuwstraat, ook voor het Museumkwartier en uiteraard ook voor buiten de singel.

Het mooie is dat je als stad dit pand, samen met de partijen die dat willen en kunnen, van een gesloten vesting ook daadwerkelijk een (open) poort kunt maken doordat het naast de Domtoren, het enige andere gemeentelijk vastgoed is op het Domplein. Dit betekent dat door de regie te nemen en sturing te geven, het te koppelen is en kunt laten aansluiten bij de verdere uitrol van ambities en beleid zoals Omgevingsvisie Binnenstad en het aankomende Gebiedsprofiel Domplein. Zeker omdat in ieder geval met de 3 Dom's, bewoners en de Universiteit er betrokken Domplein-partners zijn die graag gezamenlijk het Domplein als hart van de stad nog meer willen laten kloppen.

De regiefunctie van de Gemeente is het tweede punt. Stichting DOMunder is sinds 2010 (mede)huurder op Domplein 4-5 en verheugd met het feit dat, zoals in de Raadsbrief geformuleerd, de Gemeente nu regie neemt. Er is op dit moment een compleet onwerkbaar situatie die dringend vraagt om onafhankelijk en extern beheer. Waarbij geen sprake (meer) is van belangenverstrengeling en die er voor zorgt dat partijen die in het pand gehuisvest zijn of gaan zijn, kunnen doen waarvoor zij op of in de aarde zijn: bezig zijn met de (inhoudelijke) kerntaak.

In het geval van stichting DOMunder betekent dit het gastvrij ontvangen van bezoekers en hen 2000 jaar Utrecht laten ontdekken. Deze kerntaak staat al 2 jaar onder (zware) druk door hoe het op dit

moment georganiseerd is op Domplein 4-5. Uiteindelijk heeft dat impact op de producten die de stichting aanbiedt, die juist weer van kwaliteit moeten zijn, aangezien 95% van de omzet uit ticketverkoop komt. Dat vervolgens nodig is om continuïteit te kunnen bieden aan het toegankelijk maken en houden van 2000 jaar Domplein en het voldoen aan de betalingsverplichtingen van de stichting, zoals de aflossing van de hypotheek bij het Restauratiefonds en de huur op Domplein 4-5 aan de Gemeente Utrecht.

Onafhankelijk en extern beheer kan deze focus op de kerntaken, wat de stichting betreft, waarborgen. Indien het beheer goed is geregeld, kunnen partijen optimaal doen waarvoor ze zijn en krijg je een ultieme wisselwerking en een werkend geheel. Beheer is namelijk geen verdienmodel zoals het op dit moment wordt gezien en wat zorgt voor de huidige onwerkbaar situatie, zoals het rapport van Bart van der Laak bij de Raadsbrief bevestigt. Bovendien zijn relaties kapot, er is geen vertrouwen meer en over elk punt wordt strijd gevoerd. Dat hoeft niet, dat kan anders.

Nu is het moment(um) om dat met elkaar mogelijk te maken. Het vraagt een herijking van hoe er naar het pand gekeken wordt. Waarbij de stichting graag uitnodigt om te kijken vanuit het belang van het Domplein, vanuit de stad en de behoeften, ambities en mogelijkheden die er zijn om breder te kijken. Wat heeft het Domplein en Utrecht nodig? Op deze unieke plek? Waar verleden, heden en toekomst samenkomen?

Graag benadrukt de stichting dat het verder toegankelijk maken van het erfgoed tevens aansluit bij het aankomende Gebiedsprofiel en roept bij deze dan ook op om de opgave rondom Domplein 4-5 integraal te bekijken en straks met het Gebiedsprofiel (en de Omgevingsvisie Binnenstad) in de hand keuzes te maken. Waarbij de samenwerking tussen de 3 Dom's als ondernemende partij op Domplein het nodige kan bieden: zowel qua inhoud door het (verder) ontsluiten van 2000 jaar Utrechts erfgoed, als qua onderneming waarbij de samenwerking zorgt voor minder kosten en efficiëntere inzet van middelen en voornamelijk zelfvoorzienend is, zoals dat stichting DOMunder nu ook 95% omzet haalt uit ticketverkoop.

Hiervoor is zichtbaarheid, toegankelijkheid en gastvrijheid cruciaal. En als er één plek is op het Domplein dat die potentie heeft, dan is het Domplein 4-5.

Kortom, het is nu de kans om van Domplein 4-5 te maken wat we als stad willen, een open huis, een poort naar de verhalen en geschiedenis van 2000 jaar Domplein en Utrecht. Het startpunt van een bezoek(er) aan het plein, de binnenstad en Utrecht. Een ontmoetingsplek, net als plein zelf.

Eugene Teunissen, Vereniging UJazz

UJazz organiseert concerten, sessies en een jaarlijks festival op Domplein 4 i.s.m. DUMS. Sinds het SJU 12 jaar geleden failliet ging hebben wij geen eigen plek meer